

Aluksi

Vuoden 2023 tekijänoikeuslain muutos antoi elokuvien ja televisio-ohjelmien tuottajille ja muille teosten yksinoikeuksien haltijoille **uuden oikeuden estää ennakolta teoksen lataaminen verkkosisällönjakopalveluun (Youtube, Facebook, TikTok ym.)**. Ennakoestossa palveluntarjoajalle annetaan tiedot, joiden avulla palveluntarjoaja voi tunnistaa teoksen jo ennen sen lataamista palveluun. Tämän uuden keinon lisäksi myös jo aikaisemmin ollut **mahdollisuus jo palvelussa olevan teoksen poistamiseen** palvelusta on edelleen käytävissä.

Se, kenen halutaan hoitavan ennakoeston, verkosta poistamisen ja tuotantojen tai sen osien verkkokäytön luvan myöntämisen (lisensioinnin), on audiovisuaalisen alan markkinoiden osapuolten välinen sopimusasia.

Ennakoesto- tai poistopyynnön voi tehdä oikeudenomistaja (tuotantoyhtiö, levittäjä, lähettäjäyritys) sopimuksen mukaisesti tai tehtävä voidaan ulkoistaa ammattimaiselle organisaatiolle kuten Tekijänoikeuden Tiedotus- ja valvontakeskukselle (TTVK). Kullakin sopimusosapuolella tulisi olla mahdollisuus pyynnön tekemiseen.

Vastaavasti ennakoesto- tai poistopyynnöistä syntyvien verkkosisällönjakopalveluun sisältöä lataavien henkilöiden (palvelun käyttäjien) valitukset ennakoestosta tai poistopyynnöistä voidaan hoitaa oikeudenomistajan organisaatiossa tai ne voidaan ulkoistaa ammattimaiselle organisaatiolle kuten TTVK.

Suomessa ei toistaiseksi ole vakiintunutta käytäntöä, mutta sellainen kannattaisi muodostaa osapuolten kesken sopimalla. Tämä alkaa tuottajan tuotantovaiheen sopimuksista, joilla oikeudet hankitaan.

APFI toimii normaalin käytännön muodostamisessa katalysaattorina ja keskustelun virittäjänä.

Tuotantovaiheen sopimukset*Toimenpide**Sopimustoiminnan muistilista*

<p>Jotta tuottaja tai mikään audiovisuaalisen markkinan osapuoli voi huolehtia toimenpiteistä, tuottajan sopimusten tulee kaupallisen käytön eri oikeuksien osalta käsittää riittävät oikeudet määrätä sisällönjakopalveluista. Sisällönjakopalvelut ovat luonteeltaan maailmanlaajuisia. Tästä syystä tuottajalla on syytä olla myös maailmanlaajuisesti hankitut oikeudet.</p>	<p>Tuottaja varmistaa tuotantoa koskevien sopimusten tekemisen alusta lähtien, että tuotannon tekemiseen osallistuneiden tekijöiden ja esittäjien (tekijänoikeuksien ja lähioikeuksien haltijoiden) kanssa on sopimukset, jolla siirtyvät tuottajalle tarpeelliset oikeudet tuotannon sisällönjakopalveluihin lataamiseen ja palvelussa pitämisen valvontaan/kontrolliin.</p> <p>Tarpeelliset oikeudet: ovat yksinomainen maailmanlaajuinen oikeus tuotannon 1) kappaleiden</p>
--	---

	<p>valmistamiseen (kopiointiin) ja 2) yleisölle välittämiseen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tuottajalla tulee olla lisäksi oikeus siirtää nämä oikeudet edelleen käyttäjälle tai levittäjälle. - Tuottajalla tulee olla myös sisällönjakopalveluissa mahdollisesti tarvittava oikeus tuotannon muunteleluun. - Tuotannon mahdollinen käyttö verkkosisällönjakopalveluissa on syytä ottaa huomioon. Tämä käyttö on luonteeltaan maailmanlaajuista. Myös musiikin synkronointi/käyttöluvan on näin ollen syytä olla maailmanlaajuinen.
--	---

Ennakoeston vaatiminen

Tehokkain keino hillitää tuotannon päätymistä laittomasti sisällönjakopalveluihin kaikkien katsottavaksi on käyttää ennakoestoa. Siinä lähetetään verkkosisällönjakopalvelulle tiedot tuotannosta sekä koko tuotannon tiedosto, johon palvelun tarjoajan järjestelmä vertaa kaikkia uusia sisään tulevia sisältöjä. Se toimii parhaiten, jos ennakoesto tehdään ennen tuotannon julkaisua. Ennakoesto tulee tehdä erikseen kaikille palveluille.

Toimenpide

Sopimustoiminnan muistilista

<p>Toimintavapauden varmistaminen</p> <p>Strategia ennakoeston hyödyntämisessä Viimeistään kun tuotanto valmistuu lähelle kaupallistamisen vaihetta, osapuolet arvioivat, tulisiko tuotannon tai sen osien jako sisällönjakopalveluissa estää ennalta. Tuottaja, mahdollinen formaatin omistaja, levittäjä ja/tai lähettäjäyritys päättävät, miten teosta halutaan käyttää sisällönjakopalveluissa.</p>	<p>Tarkistettava, että tuottajalle ovat siirtyneet kaikki tarpeelliset oikeudet (ks. yllä).</p> <p>Osapuolet sopivat velvollisuuksista tai oikeuksista ennakoeston vaatimiseen nimetyissä tai kaikissa palveluissa. Tämä käsittää myös tuotannon tietojen ja tiedoston lataamisen.</p> <p>Osapuolet sopivat siitä, miten normaali kaupallinen käyttö ja markkinoinnin vaatima käyttö sallitaan; esimerkiksi käyttäjien sisällönjakopalveluihin lataaman ”fanimateriaalin” pitäminen palveluissa, traileirit, mainosmateriaali.</p> <p>Osapuolet sopivat siitä, kenellä on oikeus myöntää yksittäisiä käyttöluvia ja missä laajuudessa. Samoin sovitaan siitä, miten yksittäisistä käyttöluvista mahdollisesti tulevat tulot jaetaan.</p> <p>Osapuolet sopivat yksittäisten käyttöluvien hallinnan siirtymisestä yksinoikeuden päättyessä.</p> <p>Osapuolet sopivat ennakoeston jälkeen mahdollisesti syntyvien käyttäjien ja yksinoikeuksien</p>
---	---

	haltijoiden välisten erimielisyyksien vastuista ja toimintatavoista.
--	--

Poisto

Nykyinen vallitseva toimintatapa on erikseen pyytää jokaisen yksinoikeutta rikkovan videon poistamista erikseen kyseessä olevasta sisällönjakopalvelusta. Tämä mahdollisuus jatkuu nykyisellään, mutta oikeutta rikkovien videoiden kattava poistaminen vaatii jatkuvaa aktiivista valvontaa.

Toimenpide

Sopimustoiminnan muistilista

<p>Poistojen vaatimisen strategia</p> <p>Tuottaja, mahdollinen formaatin omistaja, levittäjä ja/ tai lähettäjäryitys sopivat teoksen laittomien kopioiden seurannan oikeuksista ja velvollisuuksista.</p> <p>Poistojen toteuttaminen Tuottaja, mahdollinen formaatin omistaja, levittäjä tai tv-kanava havaitsee tai saa vinkin, että tuotanto tai sen kaupallisesti haitallinen osa on sisällönjakopalvelussa</p> <p>Tuottaja, mahdollinen formaatin omistaja, levittäjä tai lähettäjäryitys tekee (osapuolten sopiman mukaisesti) poiston vaatimat toimenpiteet tai aloitteen.</p> <p>Kussakin yllä olevassa tapauksessa käyttäjä voi esittää väitteen siitä, että se on saanut luvan teoksen käyttöön.</p>	<p>Jos sovitaan, että levittäjä tai tv-kanava saavat tehdä poistoja, on syytä sopia myös siitä, että näillä on myös oikeus vaatia poiston kohteen uuden laittamisen estämistä (stay down).</p> <p>Osapuolten on tarkistettava, että sovitulla tai sovitulla toimijoilla on kaikki tarpeelliset oikeudet (ks. yllä) sisällönjakopalveluiden valvontaan.</p> <p>Huomaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - alueelliset yksinoikeudet - oikeuksien päättymisen, ja - yksittäisellä luvalla palveluun päästetyt sisällöt <p>Osapuolel sopivat siitä, miten selvitetään tällainen riitautus, erityisesti kun käyttäjä väittää saaneensa luvan tuotannon käyttöön joltakulta muulta kuin poistopyynnön tekijältä.</p>
---	--

Yksittäisen käyttöluvan myöntäminen

Verkkosisällönjakopalvelut voivat olla tarkoituksenmukainen markkinointikanava teoksella. Samoin suosittu sarjan videoklipeistä saatavat tulot voivat nousta merkittäviin summiin. Sisällönjakopalvelun lupaa ei voi myöntää alueelle, jolle levittäjällä tai esittäjällä on tuotantoon nähden yksinoikeus. Sisällönjakopalvelut ilman alueellisia rajoituksia ovat maailmanlaajuisia.

<p>Tuottaja, mahdollinen formaatin omistaja, levittäjä tai tv-kanava. Niin yksinoikeuden haltija kuin</p>	
--	--

<p>tuottaja voi antaa sopimuksen mukaisesti luvan yksittäisen tuotannon hyödyntämiseen sisällönjakopalvelussa esimerkiksi näkyvyyttä tai mainostuloja vastaan.</p>	<p>Tarkistettava, että tuottajalle tai muulle yksinoikeuden haltijalle ovat siirtyneet kaikki tarpeelliset oikeudet (ks. yllä).</p> <p>Luvan saaneella hyödyntäjällä tulee olla sopimuksen mukaan selvät ohjeet mahdollisen joltakulta muulta tulevan poistopyynnön selvittämiseksi.</p> <p>Mahdollisesta tulojaosta tulee olla sopimus niin hyödyntäjän ja luvan antajan kuin luvan antajan ja muiden oikeudenomistajien välillä.</p> <p>Toimintatapa luvanantajan yksinoikeuden päättyessä tulee olla sovittuna niin luvansaajan ja luvanantajan välillä kuin luvanantajan ja tuotantoyhtiön välillä.</p> <p>Mahdolliset tuotot musiikin osalta jaetaan musiikin käyttöoikeuksien hankintasopimuksen mukaisesti.</p>
--	---

Kollektiivinen luvan myöntäminen / massalicensiointi

Tekijänoikeuslaki velvoittaa verkkosisällönjakopalveluita pyrkimään hankkimaan lisenssin palvelun käyttäjien palveluun lataamalle aineistolle. Käytännössä tämä on mahdollista ainoastaan massalicensioinnilla, toisin sanoen osana laajemman repertuaarin käyttö lupaa. AV-teosten markkina perustuu yksinoikeuksille eikä tätä tule mitenkään järkyttää. Näin ollen osapuolten sopimukset yksinoikeudesta ovat keskeisimmät. Tuottajalle voisi kuitenkin olla tarkoituksenmukaista sallia esimerkiksi vanhempien teosten käyttö verkkosisällönjakopalveluissa. Tämä voitaisiin toteuttaa esimerkiksi sopimalla ennakoesto määräaikaiseksi ja jos ennakoestoa ei uudisteta, näin vapautuvat tuotannot tai niiden osat massalensioitaisiin verkkosisällönjakopalveluille.

<p>Kun levittäjän ja/tai tv-kanavan (tai kanavan jälkeen myös levittäjän) täysi tai alueellinen yksinoikeus tuotannon käyttöön on sopimuksen mukaan lakannut, tuottaja voi valtuuttaa kollektiivista hallinnointia hoitavan organisaation antamaan luvan tuotannon ennakoeston keskeyttämiseen ja sen jälkeen tuotannon pitämiseen sisällönjakopalvelussa kokonaan tai osittain osana kokonaisen repertuaarin käyttö lupien myöntämistä.</p> <p>Tällaista lisensointia ei tätä muistilistaa laadittaessa ole vielä järjestetty. Tällainen lisensointi voisi käsittää esimerkiksi vanhemman, esimerkiksi yli 10 vuotta vanhan tuotannon, trailerin(t) tai klippejä/lyhyitä alle 2 minuutin pätkiä.</p>	<p>Tarkistettava, että tuottajalle ovat siirtyneet kaikki tarpeelliset oikeudet (ks. yllä).</p> <p>Tarkistettava mahdolliset holdbackit/kanavan esisijaisoikeudet valmiiseen ohjelmaan sekä hyödyntämisestä mahdollisesti kertyneiden tulojen jako (tuottaja/kanava/formaatin omistaja).</p> <p>Otettava myös huomioon mahdollisuus poistaa lisensoitu tuotanto verkkosisältöpalvelusta, jos sille on kaupallista kysyntää.</p> <p>Mahdolliset tuotot musiikin osalta jaetaan musiikin käyttöoikeuksien hankintasopimuksen mukaisesti.</p>
--	---